

Kohtute seaduse ja kriminaalmenetluse seadustiku muutmise seadus (kohtukorralduse muudatused)

§ 1. Kohtute seaduse muutmine

Kohtute seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 7 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtuasutused on Maakohus, Halduskohus, Ringkonnakohus, Riigikohus ja Kohtuhaldusteenistus.“;

2) paragrahvi 9 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

3) paragrahvi 9 lõiked 2¹ ja 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2¹) Maakohtu kohtumajad asuvad Haapsalus, Jõgeval, Jõhvis, Kuressaares, Kärdlas, Narvas, Paides, Pärnus, Rakveres, Raplas, Tallinnas, Tartus, Valgas, Viljandis ja Võrus.

(3) Kohtumajade täpsed asukohad kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu. Iga kohtumaja asukoht on ka Maakohtu asukoht.“;

4) paragrahvi 9 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

5) paragrahvi 9¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Maakohtus on süüteasjade osakond, tsiviilasjade üldosakond, perekonna- ja eestkoste asjade osakond ning maksejõuetuse ja ühinguõiguse asjade osakond. Kohtunike arvulise jaotuse osakondade vahel otsustab kohtu eestseisus.“;

6) paragrahvi 9¹ lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

7) paragrahvi 9¹ lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Iga kohtunik kuulub ühte osakonda. Kohtu eestseisus otsustab, millisesse osakonda kohtunik kuulub.“;

8) paragrahvi 9¹ lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

7) seadust täiendatakse §-ga 9² järgmises sõnastuses:

„§ 9². Kohtuniku üleviimine teise valdkonda

(1) Maakohtu esimees võib kohtuniku tema nõusolekul üle viia teise valdkonna kohtunikuks.

(2) Kui kohtunik viiakse üle teise valdkonna kohtunikuks, menetleb ta lõpuni kohtuasjad, mille lõpuni menetlemise määrab Maakohtu esimees.“;

8) paragrahv 10 tunnistatakse kehtetuks;

9) paragrahvi 11 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Maakohtus on kuni 164 kohtunikku.

(2) Maakohtu kohtunike arvulise jagunemise kohtumajade vahel määrab kohtute haldus- ja arendusnõukogu, arvestades korra kohase õigusemõistmise vajadust ja tagades isikutele õigusemõistmise kättesaadavuse ning kuulates ära Maakohtu esimehe arvamuse.“;

10) paragrahvi 11¹ lõige 1¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1¹) Maakohtu esimehe alalise teenistuskoha määrab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

11) paragrahvi 11¹ lõikest 2 jäetakse välja tekstiosa „sama“;

12) paragrahvi 12 lõiked 1 ja 1¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Maakohtu esimees nimetatakse esimese ja teise astme kohtunike seast seitsmeks aastaks. Kohtu esimehe nimetab kohtute haldus- ja arendusnõukogu, kuulanud ära Maakohtu üldkogu arvamuse. Kohtu esimehe konkursi korraldamiseks moodustab kohtute haldus- ja arendusnõukogu konkursikomisjoni. Kohtu esimehele esitatavad täpsed nõuded ja konkursi korraldamise korra kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.

(1¹) Kui Maakohtu esimeheks nimetatakse teise kohtu kohtunik, võib kohtunike arv Maakohtus olla suurem käesoleva seaduse § 11 lõikes 1 nimetatud arvust.“;

13) paragrahvi 12 lõike 2 esimesest lausest jäetakse välja tekstiosa „oma pädevuse piires“;

14) paragrahvi 12 lõiget 3 täiendatakse punktiga 1¹ järgmises sõnastuses:

„1¹) korraldab kohtuasutuse haldamist koostöös Kohtuhaldusteenistusega ulatuses, mis ei ole kohtuhaldusteenistuse pädevuses;“;

15) paragrahvi 12 lõike 3 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) kooskõlastab Kohtuhaldusteenistuse direktori koostatud kohtu eelarve eelnõu;“;

16) paragrahvi 12 lõike 4 sissejuhatav lauseosa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kohtu esimehe võib kohtute haldus- ja arendusnõukogu enne tähtaja lõppemist vabastada;“;

17) paragrahvi 12 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 2 nimetatud juhul kuulab kohtute haldus- ja arendusnõukogu ära kohtu üldkogu ja Ringkonnakohtu esimehe arvamuse.“;

18) paragrahvi 12 lõige 10 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(10) Kedagi ei tohi nimetada Maakohtu esimeheks kaheks ametiajaks järjestikku.“;

19) paragrahvi 12 lõiked 12 ja 13 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(12) Kui Maakohtu esimehe ametiaeg lõpeb tähtaja saabumise tõttu, võib kohtunik pöörduda tagasi kohtusse, kus ta oli teenistuses enne Maakohtu esimeheks nimetamist, või jätkata kohtunikuna teenistust Maakohtus, mille esimees ta oli. Sellekohase avalduse esitab kohtu esimees kirjalikult kohtute haldus- ja arendusnõukogule vähemalt kolm kuud enne ametiaja lõppemist.

(13) Kui kohaldatakse käesoleva paragrahvi lõikeid 11 ja 12, võib kohtunike arv Halduskohtus ja Ringkonnakohtus olla suurem käesoleva seaduse § 19 lõikes 1 ja § 23 lõikes 1 nimetatud arvust.“;

20) paragrahvi 14 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Maakohtu rahvakohtunike arvu määrab kohtute haldus- ja arendusnõukogu, kuulanud ära Maakohtu üldkogu arvamuse.“;

21) paragrahvi 15 lõikest 1, § 16 lõikest 1 ja lõike 2¹ esimesest lausest jäetakse välja tekstiosa „Tartu“;

22) paragrahvi 15 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kinnistusosakonna koosseisu kuuluvad kohtunikuabid, kinnistussekretärid ja muud kohtuteenistujad. Kohtu esimees määrab kohtunikuabide seast kinnistusosakonna juhataja.“;

23) paragrahvi 16 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Registriosakonna koosseisu kuuluvad kohtunikuabid, registrisekretärid ja muud kohtuteenistujad. Kohtu esimees määrab kohtunikuabide seast registriosakonna juhataja.“;

24) paragrahvi 16¹ lõikest 1 ja § 16² lõikest 2 jäetakse välja tekstiosa „Pärnu“;

25) paragrahvi 16¹ lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Maksekäsuosakonna koosseisu kuuluvad kohtunikuabid ja muud kohtuteenistujad. Kohtu esimees määrab kohtunikuabide seast maksekäsuosakonna juhataja.“;

26) paragrahvi 16² lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohtu esimees nimetab kohtunikuabide seast eestkoste järelevalve osakonna juhataja.“;

27) paragrahvi 16² lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

28) paragrahvi 18 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

29) paragrahvi 18 lõiked 2¹ ja 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2¹) Halduskohtu kohtumajad asuvad Jõhvis, Tallinnas ja Tartus.

(3) Kohtumajade täpsed asukohad kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu. Iga kohtumaja asukoht on ka Halduskohtu asukoht.“;

30) paragrahvi 18 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

31) paragrahvi 19 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Halduskohtus on kuni 26 kohtunikku.

(2) Halduskohtu kohtunike arvulise jagunemise kohtumajade vahel määrab kohtute haldus- ja arendusnõukogu, arvestades korra kohase õigusemõistmise vajadust ja tagades isikutele õigusemõistmise kättesaadavuse ning kuulates ära Halduskohtu esimehe arvamuse.“;

32) paragrahvi 19¹ lõige 1¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1¹) Halduskohtu esimehe alalise teenistuskoha määrab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

33) paragrahvi 19¹ lõikest 2 jäetakse välja tekstiosa „sama“;

34) paragrahvi 20 pealkirja täiendatakse pärast tekstiosa „Halduskohtu esimees“ tekstiosaga „ja aseesimees“;

35) paragrahvi 20 täiendatakse lõigetega 1¹–1⁵ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kui Halduskohtu esimeheks nimetatakse teise kohtu kohtunik, võib kohtunike arv Halduskohtus olla suurem käesoleva seaduse § 19 lõikes 1 nimetatud arvust.

(1²) Kohtu esimees määrab Halduskohtu kohtunike seast neljaks aastaks aseesimehe.

(1³) Aseesimees toetab kohtus õigusemõistmise korrakohast toimimist ja korraldab kohtu teenistujate tööd. Aseesimees täidab ka kohtu esimehe antud ja kohtu kodukorras ettenähtud ülesandeid ning korraldab valdkondlikku koostööd teiste kohtute osakondade ja kolleegiumidega.

(1⁴) Halduskohtu esimees võib vähendada aseesimehe töökoormust õigusemõistmisel aseesimehe ülesannete täitmiseks vajalikus määras.

(1⁵) Halduskohtu esimees võib aseesimehe enne tähtaja lõppemist aseesimehe ülesannetest vabastada:

1) tema enda soovil;

2) Halduskohtu esimehega koostöö mittelaabumise tõttu.“;

36) paragrahvi 22 lõiked 2–4 tunnistatakse kehtetuks;

37) paragrahvi 22 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Ringkonnakohtu kohtumajad asuvad Tallinnas ja Tartus. Kohtumajade täpsed asukohad kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

38) paragrahvi 22 lõige 7 tunnistatakse kehtetuks;

39) paragrahvi 23 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Ringkonnakohtus on kuni 46 kohtunikku.

(2) Ringkonnakohtu kohtunike arvulise jagunemise kohtumajade vahel määrab kohtute haldus- ja arendusnõukogu, arvestades korrakohase õigusemõistmise vajadust ja tagades isikutele õigusemõistmise kättesaadavuse ning kuulates ära Ringkonnakohtu esimehe arvamuse.“;

40) seadust täiendatakse §-ga 23¹ järgmises sõnastuses:

„§ 23¹. Ringkonnakohtu kohtuniku alaline teenistuskoht

(1) Ringkonnakohtu kohtuniku alaline teenistuskoht on kohtumajas, kuhu Riigikohtu üldkogu või kohtu esimees on ta määranud.

(2) Ringkonnakohtu esimehe alalise teenistuskoha määrab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.

(3) Kohtunik ei või keelduda asja arutamisest kohtumajas, mis ei ole tema alaline teenistuskoht.

(4) Kui kohtunik arutab asja kohtumajas, mis ei ole tema alaline teenistukoht, hüvitatakse talle sõidu- ja majutuskulud, samuti muud lähetuskulud avaliku teenistuse seaduse § 44 lõike 5 alusel kehtestatud tingimustel ja korras.“;

41) paragrahvi 24 lõikest 3¹ jäetakse välja tekstiosa „Tallinna“;

42) paragrahvi 24 lõiked 3² ja 3³ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(3²) Ringkonnakohtu esimees otsustab Maakohtu ja Ringkonnakohtu kohtuniku Halduskohtu koosseisu ajutise kaasamise §-s 45² sätestatud korras.“

(3³) Ringkonnakohtu esimees korraldab kohtujuristide osalemist kohtunike järelkasvu kavas.“;

43) paragrahvi 24 lõike 4 sissejuhatav lauseosa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(4) Ringkonnakohtu esimehe võib kohtute haldus- ja arendusnõukogu kooskõlastatult Riigikohtu üldkoguga teenistusest enne tähtaja lõppemist vabastada.“;

44) paragrahvi 24 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(5) Käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 2 nimetatud juhul kuulab kohtute haldus- ja arendusnõukogu ära kohtu üldkogu arvamuse.“;

45) paragrahvi 24¹ lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(2) Kohtunike arvulise jaotuse kolleegiumide vahel otsustab Ringkonnakohtu eestseisus.“;

46) paragrahvi 24² lõiget 2 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:
„4) korraldab tagasiside andmise esimese astme kohtu kohtuniku tööle.“;

47) paragrahvi 28 täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses:
„(6) Kolleegiumi esimees korraldab tagasiside andmise Ringkonnakohtu kohtuniku tööle.“;

48) paragrahvi 34 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(3) Registriandmete koosseisu, andmete esitamise korra ja andmetele juurdepääsu õiguse taotlemise täpsema korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“

49) paragrahvi 34 täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:
„(3)¹ Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud kord kooskõlastatakse kohtute haldus- ja arendusnõukoguga.“;

50) paragrahvi 36 punkt 1 tunnistatakse kehtetuks;

51) paragrahvi 36 täiendatakse punktiga 1¹ järgmises sõnastuses:
„1¹) valib Maakohtu ja Halduskohtu eestseisuse valitava liikme;“;

52) paragrahvi 36 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„2) annab kohtute haldus- ja arendusnõukogule arvamuse kohtu esimehe ametisse nimetamise ja seaduses sätestatud juhul ka ametist vabastamise kohta;“;

53) seadust täiendatakse §-dega 36¹ ja 36² järgmises sõnastuses:
„§ 36¹. Kohtu eestseisus

(1) Maakohtu eestseisusesse kuuluvad kohtu esimees ja käesoleva seaduse § 12² lõikes 1 nimetatud osakondade juhatajad ning kohtu üldkogu poolt neljaks aastaks valitud kaks liiget.

(2) Halduskohtu eestseisusesse kuuluvad kohtu esimees, kohtu aseesimees ja kohtu üldkogu poolt neljaks aastaks valitud liige.

(3) Ringkonnakohtu eestseisusesse kuuluvad kohtu esimees ja kolleegiumide esimehed.

(4) Eestseisuse kutsub kokku ning selle töö korralduse ja teenindamise tagab kohtu esimees. Eestseisus tuleb kokku kutsuda vähemalt kahe eestseisuse liikme taotlusel.

§ 36². Kohtu eestseisuse pädevus

(1) Kohtu eestseisus:

- 1) kinnitab kohtunike tööjaotusplaani;
- 2) kehtestab kohtu kodukorra;
- 3) otsustab ajutiste menetlusgruppide moodustamise;
- 4) täidab muid seaduses või kohtu kodukorras ette nähtud ülesandeid.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud menetlusgrupp koosneb vähemalt kolmest kohtunikust ja moodustatakse osakonna või kolleegiumi siseselt teatud liiki kohtuasjade läbivaatamiseks. Kohtunik võib samaaegselt kuuluda mitmesse menetlusgruppi“;

54) paragrahvi 37 lõiget 1 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Maakohtu tööjaotusplaaniga määratakse kohtunike kuulumine osakonda spetsialiseerumise järgi.“;

55) paragrahvi 37 lõiget 1¹ täiendatakse pärast tekstiosa „vajalikus määras“ tekstiosaga „ning kohtunike töökoormust kohtuhalduse ülesannete täitmise või kohtunike omavalitsusorganite või Vabariigi Valimiskomisjoni töös osalemise korral“;

56) paragrahvi 37 lõiget 1² täiendatakse pärast tekstiosa „kuuel kuul“ tekstiosaga „mitte rohkem kui“;

57) paragrahvi 37 lõiget 2 täiendatakse punktiga 3² järgmises sõnastuses:

„3²) asjade jaotamisel arvestatakse vajadust korraldada asjades suulisi istungeid või isiku ärakuulamisi ning välditakse kohtu ja menetlusosaliste tarbetut sõidukulu“;

58) paragrahvi 37 lõike 2 punktist 4¹ jäetakse välja tekstiosa „kohtu esimehele, kolleegiumi esimehele ja osakonnajuhatajale“;

59) paragrahvi 37 lõiked 4 ja 4¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Tööjaotusplaan kinnitatakse üheks kalendriaastaks. Eestseisus võib tööaasta kestel tööjaotusplaani muuta üksnes mõjuval põhjusel.

(4¹) Kohtute haldus- ja arendusnõukogu kehtestab kohtunike tööjaotusplaani koostamise täpsemad alused, sealhulgas kohtunike spetsialiseerumise põhimõtted. Tööjaotusplaaniga tuleb tagada

kohtunike spetsialiseerumine alaealistega seotud asjadele. Kohtud lähtuvad tööjaotusplaani kinnitades käesolevast seadusest ja kohtute haldamise nõukoja kehtestatud alustest.“;

60) paragrahvi 37¹ lõiget 1 täiendatakse punktiga 3 järgmises sõnastuses:

„3) mõjuva põhjusega, arvestades õigusemõistmise korrakohase toimimise vajadust.“;

61) paragrahvi 37¹ lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

62) paragrahvi 38 lõike 2 teisest lausest jäetakse välja tekstiosa „valdkonna eest vastutav minister või“;

63) paragrahvi 38 lõike 3 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) valib kohtute haldus- ja arendusnõukogu kohtunikest liikmed ja asendusliikmed kooskõlas käesoleva seaduse § 40¹ lõigetega 1–5;“;

64) paragrahv 38³ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 38³. Kohtute haldus- ja arendusnõukogu ülesannete üleandmine Riigikohtu esimehele

Kui kohtute haldus- ja arendusnõukogu ei saa erakorralise või sõjaseisukorra ajal kokku tulla, võib edasilükkamatute vajaduste korral täita kohtute haldus- ja arendusnõukogu ülesandeid Riigikohtu esimees.“;

65) paragrahvi 38⁴ lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Kui kohtunik arutab asja kohtumajas, mis ei ole tema alaline teenistukoht, hüvitatakse talle sõidu- ja majutuskulud, samuti muud lähetuskulud avaliku teenistuse seaduse § 44 lõike 5 alusel kehtestatud tingimustel ja korras.“;

66) paragrahvi 38⁷ tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kui kohtu esimehe ametiaeg lõpeb erakorralise või sõjaseisukorra ajal, võib kohtute haldus- ja arendusnõukogu kohtu esimehe ja Riigikohtu esimehe nõusolekul tema ametiaega pikendada. Kohtu esimehe volitused kehtivad kuni kuus kuud erakorralise või sõjaseisukorra lõppemisest arvates.“;

67) paragrahvi 39 lõiked 1 ja 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Esimese ja teise astme kohtuasutuste haldamist korraldab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.

(2) Seaduses sätestatud juhul täidab kohtuhaldusülesandeid Justiits- ja Digiministeerium. Valdkonna eest vastutav minister võib oma pädevusse kuuluva kohtuhaldusülesande anda üle kohtute haldus- ja arendusnõukogule.“;

68) paragrahvi 39 lõiget 3 täiendatakse pärast tekstiosa „vastutaval ministril“ tekstiosaga „ja kohtute haldus- ja arendusnõukogul“;

69) paragrahv 40 tunnistatakse kehtetuks;

70) seadust täiendatakse §-ga 40¹ järgmises sõnastuses:

„§ 40¹. Kohtute haldus- ja arendusnõukogu koosseis ning töökorraldus

(1) Kohtute haldus- ja arendusnõukokku (edaspidi *nõukogu*) kuuluvad:

- 1) Riigikohtu esimees;
- 2) kaks ringkonnakohtunikku;
- 3) kolm esimese astme kohtunikku;
- 4) kaks Riigikogu liiget;
- 5) Advokatuuri juhatuse nimetatud vandeadvokaat;
- 6) õiguskantsler või tema nimetatud esindaja;
- 7) justiits- ja digiminister või tema nimetatud esindaja.

(2) Nõukogu kohtunikest liikmed, välja arvatud Riigikohtu esimees, valib kohtunike täiskogu kolmeks aastaks. Üks esimese astme kohtunikest peab olema tsiviilvaldkonna kohtunik, üks süüteovaldkonna kohtunik ja üks halduskohtunik. Kohtu esimees ei või nõukokku kuuluda.

(3) Nõukogu kohtunikust liikme volitused lõpevad, kui ta vabastatakse kohtunikuametist, kui ta nimetatakse kohtu esimeheks või kui tema kui kohtuniku volitused peatuvad käesoleva seaduse § 58⁴ lõike 3 alusel.

(4) Nõukogu kohtunikust liikme äraolekul asendab teda kohtunike täiskogu valitud asendusliige. Asendamise korral ei pea järgima käesoleva paragrahvi lõike 2 teises ja kolmandas lauses sätestatud nõudeid. Asendamise korra kehtestab nõukogu.

(5) Nõukogu kohtunikest liikmete ja asendusliikmete valimise korra kehtestab kohtunike täiskogu.

(6) Esimese ja teise astme kohtute esimehed võivad nõukogu töös osaleda sõnaõigusega.

(7) Nõukogu juhib ja esindab nõukogu esimees, kes on Riigikohtu esimees. Esimehe asendamise kord määratakse kindlaks nõukogu kodukorras.

(8) Nõukogu on otsustusvõimeline, kui kohal on üle poole liikmetest. Nõukogu võtab otsuseid vastu kohalolijate häälteenamusega. Nõukogu täpsem töökorraldus nähakse ette kodukorras, mille nõukogu kinnitab oma koosseisu kahekolmandikulise häälteenamusega.

(9) Nõukogu vähendab oma kohtunikust liikme töökoormust, välja arvatud Riigikohtu esimehe töökoormust, õigusemõistmisel nõukogu liikme kohustuste täitmiseks vajalikus määras. Nõukogu liikmele hüvitatakse nõukogu töös osalemiseks vajalikud kulud.

(10) Nõukogu tegevuseks vajalik raha nähakse ette Kohtuhaldusteenistuse eelarves.“;

71) paragrahv 41 tunnistatakse kehtetuks;

72) seadust täiendatakse §-dega 41¹ ja 41² järgmises sõnastuses:

„§ 41¹. Kohtute haldus- ja arendusnõukogu pädevus

(1) Kohtute haldus- ja arendusnõukogu:

- 1) suunab ja koordineerib kohtuasutuste haldamist ja arendamist;
- 2) kinnitab esimese ja teise astme kohtute arengukava ning käesoleva seaduse §-s 46 nimetatud aruannete vormid ja esitamise tähtajad;

- 3) teeb ettepanekuid kohtukorraldust, -teenistust ja -menetlusi reguleerivate õigusaktide eelnõude väljatöötamiseks ning annab nende kohta arvamusi;
- 4) kinnitab Justiits- ja Digiministeeriumi, Kohtuhaldusteenistuse ja kohtu esimeeste koostatud kohtute grupi eelarve projekti ning liigendab riigieelarves märgitud kohtute grupi vahendid esimese ja teise astme kohtute ning Kohtuhaldusteenistuse vahel;
- 5) korraldab kohtuasutuste eelarvevahendite kasutamist ja nende üle arvestuse pidamist;
- 6) kehtestab Maakohtu, Halduskohtu ja Ringkonnakohtu kohtumajade täpsed asukohad ja kohtunike arvulise jagunemise kohtumajade vahel;
- 7) kehtestab kohtuasjade koormuse arvestamise meetodika;
- 8) nimetab ametisse ja vabastab ametist kohtu esimehe ning teostab tema üle järelevalvet;
- 9) kehtestab Kohtuhaldusteenistuse põhimääruse ja struktuuri;
- 10) nimetab ametisse ja vabastab ametist Kohtuhaldusteenistuse direktori;
- 11) kinnitab kohtute ja Kohtuhaldusteenistuse töökorralduse ja omavahelise koostöö põhimõtted;
- 12) arutab Riigikohtu esimehe Riigikogule esitatavat ülevaadet kohtukorralduse, õigusemõistmise ja seaduste ühetaolise kohaldamise kohta;
- 13) täidab teisi seaduses sätestatud ülesandeid ning arutab ja otsustab muid kohtute haldamise seisukohalt olulisi küsimusi.

(2) Nõukogu võib seaduse või muu õigusaktiga kohtule või kohtu esimehele pandud kohtuhaldusülesande anda üle Kohtuhaldusteenistusele.

(3) Nõukogu otsused ja juhised ning koosolekute protokollid avaldatakse nõukogu veebilehel.

§ 41². Kohtuhaldusteenistus

(1) Kohtuhaldusteenistus on kohtuasutus, mille eesmärk on kohtutele õigusemõistmiseks vajalike tingimuse loomine ja kohtute ning kohtute haldus- ja arendusnõukogu teenindamine.

(2) Kohtuhaldusteenistuse põhiülesanded on:

- 1) kohtutele õigusemõistmiseks vajalike tugiteenuste, sealhulgas kohtu kantselei, istungiteenistuse, tõlketeenuse ja aruandluse korraldamine;
- 2) kohtute personalijuhtimise ja arendamise korraldamine;
- 3) kohtute grupi ja Kohtuhaldusteenistuse eelarve projekti koostamine;
- 4) kohtute finants- ja varahalduse korraldamine;
- 5) kohtute turvalisuse tagamine ja kriisijuhtimise korraldamine;
- 6) kohtute arhiivitöö korraldamine;
- 7) kohtute haldus- ja arendusnõukogu asjaajamise ja tehnilise teenindamise tagamine;
- 8) muude seadustes sätestatud ning kohtute haldus- ja arendusnõukogu antud ülesannete täitmine.

(3) Ülesannete täitmiseks on Kohtuhaldusteenistusel õigus saada teistelt riigi ja kohaliku omavalitsuse ametiasutuselt asjaomaseid dokumente ja teavet.

(4) Kohtuhaldusteenistus registreeritakse riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikus registris Vabariigi Valitsuse seaduse § 40 lõike 3 alusel kehtestatud registri põhimääruses sätestatud korras.

(5) Kohtuhaldusteenistust juhib direktor, kelle nimetab ametisse ja vabastab ametist kohtute haldus- ja arendusnõukogu.

(6) Kohtuhaldusteenistuse direktor nimetatakse ametikohale viieks aastaks, kuid mitte rohkem kui kaheks ametiajaks järjest.

(7) Kohtuhaldusteenistuse ülesanded, struktuur, tema juhtimiskorraldus ning struktuuriüksuste pädevus ning kohtu kantselei kodukord sätestatakse Kohtuhaldusteenistuse põhimääruses, mille kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

73) paragrahvi 42 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Esimese ja teise astme kohtu struktuur, koosseis, sisekorraeeskiri ja töökorraldus nähakse ette kohtu kodukorras. Kodukorra kehtestab kohtu eestseisus, kuulates enne ära kohtu üldkogu arvamuse.

74) paragrahvi 42 lõiget 2 täiendatakse pärast tekstiosa „kohtu esimehe,“ tekstiosaga „aseesimehe,“;

75) paragrahvi 42 lõige 2¹ tunnistatakse kehtetuks;

76) seadust täiendatakse §-ga 42¹ järgmises sõnastuses:

„§ 42¹. Kohtu arengukava

(1) Kohtu arengukava on tegevuskava, milles määratakse kindlaks kohtute grupi arengueesmärgid, nende saavutamiseks kavandatavad tegevused ning vajalike ressursside ja rahastamise põhimõtted.

(2) Kohtu arengukava peab arvestama Riigikogu kinnitatud riigi pikaajalist arengustrateegiat.

(3) Kohtu arengukava kehtestatakse vähemalt neljaks aastaks.“;

77) paragrahv 43 tunnistatakse kehtetuks;

78) seadust täiendatakse §-ga 43¹ järgmises sõnastuses:

„§ 43¹. Kohtu eelarve

(1) Kohtute grupi eelarve ja Riigikohtu eelarve võetakse vastu riigieelarve seaduses sätestatud korras. Kohtute grupi eelarve koosseisus nähakse ette vahendid grupina esimese ja teise astme kohtutele ning Kohtuhaldusteenistusele.

(2) Kohtute grupi eelarve projekti valmistab ette Kohtuhaldusteenistuse direktor koostöös Justiits- ja Digiministeeriumiga ning kohtute esimeestega. Kohtute haldus- ja arendusnõukogu kinnitab kohtute grupi eelarve projekti.

(3) Kohtute grupi eelarvele lisatakse konkreetse eelarveaasta oodatavad tulemused kohtuasjade keskmise menetluskiiruse ja jõudluse kohta.

(4) Riigikogus osaleb kohtute grupi eelarveläbirääkimistel ning esindab esimese ja teise astme kohtuid ning Kohtuhaldusteenistust kohtute haldus- ja arendusnõukogu esimees. Valdkonna eest vastutav minister osaleb Riigikogus sõnaõigusega.

(5) Kohtute haldus- ja arendusnõukogu liigendab riigieelarves märgitud kohtute grupi vahendid administratiivselt ja majandusliku sisu järgi esimese ja teise astme kohtute ning Kohtuhaldusteenistuse vahel. Nimetatud liigenduse valmistab ette Kohtuhaldusteenistuse direktor koostöös kohtute esimeestega.

(6) Esimese ja teise astme kohtud ning Kohtuhaldusteenistus koostavad käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud liigenduse alusel oma eelarved.

(7) Kohtute haldus- ja arendusnõukogu liigendatud kohtute grupi eelarve avaldatakse Kohtuhaldusteenistuse veebilehel. Kohtute eelarved ja nende muudatused avaldatakse kohtute veebilehel ja Kohtuhaldusteenistuse eelarve avaldatakse Kohtuhaldusteenistuse kodulehel.

(8) Eelarveaasta jooksul võib kohtute haldus- ja arendusnõukogu muuta kohtute grupi liigendust, esimese ja teise astme kohtute ning Kohtuhaldusteenistuse eelarvet riigieelarve muutmise tulenevalt, kohtu esimehe ja Kohtuhaldusteenistuse direktori ettepanekul või mõjuval põhjusel enda algatusel, kuulanud ära kohtu esimehe ja Kohtuhaldusteenistuse direktori arvamuse“;

79) paragrahvi 45 lõike 1 teistest lausest jäetakse välja tekstiosa „lahendab §-s 45¹ sätestatud korras teise kohtusse lahendamiseks suunatud kohtuasja,“;

80) paragrahvi 45 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Esimese ja teise astme kohtu esimehe kohustuste täitmise üle teostab järelevalvet kohtute haldus- ja arendusnõukogu. Kohtute haldus- ja arendusnõukogu võib nõuda kohtu esimehelt seletusi õigusemõistmise korrahase toimimise ning eelarve täitmise kohta kohtus.“;

81) paragrahvi 45 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

82) paragrahv 45¹ tunnistatakse kehtetuks;

83) paragrahvi 45² lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Massilisest sisserändest tingitud hädaolukorras väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse § 15⁴ lõike 4 või välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse § 36⁶ lõike 4 kohaselt laekunud teabe alusel võib Ringkonnakohtu esimees saata Maakohtu või Ringkonnakohtu kohtuniku tema nõusolekuta välismaalase kinnipidamise loa taotlusi ajutiselt läbi vaatama Halduskohtusse, kui see on vajalik õigusemõistmise korrahaseks toimimiseks. Halduskohtu koosseisu ajutiselt kaasatud kohtunik võib menetleda kõiki massilisest sisserändest tingitud hädaolukorra algusest alates Eestisse saabunud välismaalaste, sealhulgas rahvusvahelise kaitse taotlejate, kinnipidamise loa või selle pikendamise taotlusi.“;

84) paragrahvi 45² lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui halduskohtu koosseisu ajutiselt kaasatud kohtunik menetleb kohtuasja kohtumajas, mis ei ole tema alaline teenistukoht, hüvitatakse talle sõidu- ja majutuskulud, samuti muud lähetuskulud avaliku teenistuse seaduse § 44 lõike 5 alusel kehtestatud tingimustel ja korras.“;

85) paragrahvi 45² lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohtute haldus- ja arendusnõukogu kehtestab Maakohtu ja Ringkonnakohtu kohtuniku Halduskohtu koosseisu ajutise kaasamise täpsemad põhimõtted.“;

86) paragrahvi 45³ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kui kohtunik viiakse üle Maa- või Halduskohtu või Ringkonnakohtu kohtunikuks, menetleb ta lõpuni need kohtuasjad, mille lõpuni menetlemise määrab selle kohtu esimees, kuhu kohtunik üle viidi. Ettepaneku kohtuasja lõpuni menetlemiseks teeb selle kohtu esimees, kust kohtunik üle viidi. Kohtuasja alluvus ega asja arutamise koht ei muutu.“;

87) paragrahvi 46 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Esimese ja teise astme kohtud esitavad kohtute haldus- ja arendusnõukogule aruande õigusemõistmise korra kohasest toimimisest kohtus.

(2) Kohtuhaldusteenistus esitab kohtute grupi tegevusaruande, eelarve ja tulemusnäitajate täitmise aruande.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud aruannete vormid ja esitamise tähtajad kinnitab kohtute haldamis- ja arendusnõukogu.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohtute ja lõikes 2 nimetatud kohtute grupi aruanded avaldatakse kohtute veebilehel.“;

88) paragrahvi 49 lõike 1 teist lauset täiendatakse pärast tekstiosa „sätestatud ülesandeid“ tekstiosaga „, samuti osaleda rahvusvaheliste organisatsioonide töös ning tegeleda õigusloome ja muu loomingu tegevusega“;

89) paragrahvi 49 lõike 2 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) äriühingu juhatuse või nõukogu liige, välja arvatud juhul, kui tegu on tema enda või ühisvarasse kuuluva ainuosaluselise või enamusosaluselise äriühinguga ja see tegevus ei kahjusta õigusemõistmist, ega välismaa äriühingu filiaali juhataja;“;

90) paragrahvi 53 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Avaliku konkursi Halduskohtu, Maakohtu tsiviil- või süüteovaldkonna ning Ringkonnakohtu haldus-, kriminaal- või tsiviilkolleegiumi kohtuniku vaba koha täitmiseks kuulutab välja kohtute haldus- ja arendusnõukogu. Konkursi Riigikohtu kohtuniku vaba koha täitmiseks kuulutab välja Riigikohtu esimees.“;

91) paragrahvi 53 lõikest 4 jäetakse välja tekstiosa „või 58“;

92) paragrahvi 54 pealkirja täiendatakse pärast tekstiosa „sobivuse selgitamine“ tekstiosaga „ja julgeolekukontroll“;

93) paragrahvi 54 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Julgeolekukontrolli läbib kohtunikukandidaat pärast seda, kui Riigikohtu üldkogu on otsustanud teha Vabariigi Presidendile esialgse ettepaneku ta kohtunikuna ametisse nimetamiseks. Sel juhul ei esitata kandidaati Vabariigi Presidendile enne julgeolekukontrolli tulemuste saamist ning Riigikohtu üldkogu võib julgeolekukontrolli tulemuste põhjal kandidaadi esitamisest ka loobuda või kandidaadi asendada.“;

94) paragrahvi 54 lõiget 7 täiendatakse pärast tekstiosa „oma otsuse“ tekstiosaga „kandidaadi isiksuseomaduste sobivuse kohta“;

95) paragrahvi 55 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Vabariigi Presidendi poolt ametisse nimetatud esimese ja teise astme kohtuniku määrab kohtu teenistusse Riigikohtu üldkogu. Kohtuniku teenistusse määramisel määrab Riigikohtu üldkogu kohtumaja, mis saab kohtuniku alaliseks teenistuskohaks.“;

96) paragrahvi 55 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Riigikohtu kohtuniku nimetab ametisse Riigikogu Riigikohtu esimehe ettepanekul. Riigikohtu esimees kuulab enne ära Riigikohtu üldkogu ja kohtute haldus- ja arendusnõukogu arvamuse kandideeriija kohta.“;

97) paragrahvi 57 lõiked 1 ja 1¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Riigikohtu üldkogu võib kohtuniku tema nõusolekul ja kohtute haldus- ja arendusnõukogu ettepanekul määrata kohtunikuametisse teise sama astme või madalama astme kohtusse. Kohtuniku võib kohtu esimees määrata tema nõusolekul alaliselt teenistusse teise kohtumajja, kuulanud ära kohtu eestseisuse arvamuse.

(1¹) Kui kohtu esimehe vaba ametikoht täidetakse käesoleva seaduse §-des 12, 20 ja 24 sätestatud korras, ei kohaldata käesoleva paragrahvi lõiget 1. Kohtuniku üleviimise otsustab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

98) paragrahvi 58³ lõiked 1 ja 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtu esimees võib lähetada kohtuniku tema nõusolekul ja teise kohtu esimehe taotlusel arutama kohtuasju teise sama või madalama astme kohtusse, kui see on vajalik korrakohase õigusemõistmise tagamiseks. Kohtunikul säilivad lähetuse ajal õigusemõistmise volitused ka kohtus, kus asub tema alaline teenistuskohas.

(2) Kui kohtunik arutab asja kohtumajas, kus ei asu tema alaline teenistuskohas, hüvitatakse talle sõidu- ja majutuskulud, samuti muud lähetuskulud avaliku teenistuse seaduse § 44 lõike 5 alusel kehtestatud tingimustel ja korras.“;

99) paragrahvi 58⁴ lõiked 1 ja 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtuniku võib tema soovil ja kohtu esimehe nõusolekul tähtajaliselt üle viia Kohtuhaldusteenistusse või juriidilisele tööle riigi ametiasutuses või avalik-õigusliku ülikooli õigusteaduse õppejõuks. Kohtuniku võib nimetada riigi peaprokuröriks, õiguskantsleriks, riigikontrolöriks või Kohtuhaldusteenistuse direktoriks.

(2) Kohtunik võib kohtu esimehe nõusolekul töötada tähtajaliselt juriidilisel tööl rahvusvahelises organisatsioonis või Euroopa Liidu liikmesriigi avalik-õigusliku ülikooli õigusteaduse õppejõuna. Kohtunik võib olla valitud või nimetatud ametikohale rahvusvahelises kohtuinstitsioonis, Euroopa prokuröri või delegaatprokuröri ametikohale.“;

100) paragrahvi 58⁴ lõiked 5 ja 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Kohtunik võib väljaspool kohut töötamise tähtaja jooksul või selle lõppedes pöörduda tagasi Maakohtu tsiviil- või süüteovaldkonda, Halduskohtusse või Ringkonnakohtu või Riigikohtu kolleegiumi, teatades sellest asjaomase kohtu esimehele vähemalt kaks kuud ette.

(6) Kohtuniku tagasipöördumise järel võib kohtunike arv asjaomases kohtus olla ajutiselt, kuni halduskohtus või käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud valdkonnas või kolleegiumis kohtunikukoha vabanemiseni suurem käesoleva seaduse § 11 lõikes 1, § 19 lõikes 1, § 23 lõikes 1 ning § 25 lõikes 3 nimetatud arvust.“;

101) paragrahvi 60 lõiget 1 täiendatakse punktiga 4¹ järgmises sõnastuses:
„4¹) tagasisidevestluse kokkuvõte koos kohtuniku arvamusega tagasiside kohta;“;

101) paragrahvi 73 lõike 1 esimesest lausest jäetakse välja tekstiosa „ja kohtunikuabi ettevalmistuskava täitjaid“;

102) seaduse 9. peatükki täiendatakse §-ga 74¹ järgmises sõnastuses:
„§ 74¹. Tagasisidevestlus

(1) Kohtunikule tagasiside andmine toimub kohtuniku vestlusel kõrgema astme kohtu kohtunikuga, et toetada kohtunikku tema erialateadmiste ja -oskuste täiendamisel.

(2) Ettepaneku tagasisidevestluse pidamiseks kõrgema astme kohtu kolleegiumi esimehele võib esitada:

- 1) Riigikohtu esimees esimese ja teise astme kohtu kohtuniku suhtes;
- 2) Ringkonnakohtu esimees esimese astme kohtuniku suhtes;
- 3) esimese või teise astme kohtu esimees sama kohtu kohtuniku suhtes.

(3) Kõrgema astme kohtu kolleegiumi esimees võib kohtunikuga pidada tagasisidevestluse ka enda algatusel.

(4) Tagasisidevestlusele kutsutud kohtuniku osalemine vestlusel on kohustuslik.

(5) Tagasisidevestlusest koostatakse kokkuvõte, mille kohta võib kohtunik, kellele tagasiside anti, esitada arvamuse.

(6) Kohtute haldus -ja arendusnõukogu kehtestab kohtuniku tagasiside andmise täpsemad põhimõtted.“;

103) paragrahvi 75 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohtuniku ametipalk ning lisatasu makstakse välja kohtu esimehe käskkirja alusel. Kohtu esimehe ametipalk ja lisatasu makstakse välja Kohtuhaldusteenistuse direktori käskkirja alusel.“;

104) paragrahvi 76 lõike 1 punktid 1–3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

- „1) Halduskohtu esimehele 25 protsenti tema ametipalgast;
- 2) Ringkonnakohtu esimehele 45 protsenti tema ametipalgast;
- 3) Maakohtu esimehele 65 protsenti tema ametipalgast.“;

105) paragrahvi 76 lõige 1¹ tunnistatakse kehtetuks;

106) paragrahvi 76 lõige 3² muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3²) Kohtu esimees määrab Maakohtu tsiviilosakonna ning süüteosakonna juhatajale ja Halduskohtu aseesimehele lisatasu 15 protsenti tema ametipalgast.“;

107) paragrahvi 76 täiendatakse lõikega 3³ järgmises sõnastuses:

„(3³) Kohtu üldkogu poolt valitud eestseisuse liikmele määrab kohtu esimees lisatasu 5 protsenti tema ametipalgast.“;

108) paragrahvi 76 lõige 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(8) Valveaja eest makstava lisatasu arvestamise korra ja valveaja eest lisatasu maksmiseks ettenähtud kohtunike arvu kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

109) paragrahvi 84 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Kuni üheaastast erakorralist tasuta puhkust võib kohtunikule anda Riigikohtu esimees selle kohtu eestseisuse nõusolekul, kus kohtunik töötab.“;

110) paragrahvi 85 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Talaari kirjelduse kinnitab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

111) paragrahvi 88 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Distiplinaarkaristus kustub, kui kohtunik ei ole kolme aasta jooksul pärast distiplinaarkolleegiumi otsuse jõustumist toime pannud uut süütegu.“;

112) paragrahvi 91 lõike 2 punktist 3 jäetakse välja tekstiosa „oma tööpiirkonna“;

113) paragrahvi 99¹ lõiked 1 ja 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtunik vabastatakse ametist 68-aastaseks saamisel, kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud korras ei tõsteta kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära.

(2) Riigikohtu üldkogu võib kohtute haldus- ja arendusnõukogu ning kohtuniku nõusolekul ja kohtu esimehe ettepanekul tõsta õigusemõistmise korrakohase toimimise tagamiseks kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära kuni kahe aasta kaupa, kuid mitte rohkem kui kokku neli aastat. Riigikohtu üldkogu otsus võetakse vastu salajasel hääletamisel.“;

114) paragrahvi 99¹ lõiked 3 ja 4 tunnistatakse kehtetuks;

115) paragrahvi 99¹ lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära tõstmise korral loetakse kohtunik ametist vabastatuks tõstetud teenistusvanuse ülemmäära saabumisel.“;

116) paragrahvi 106 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Omavalitsusüksuste esitavate rahvakohtunikukandidaatide arvu määrab Maakohtu esimees.“;

117) paragrahvi 111 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Rahvakohtunikule võib ametisoleku ajal kriminaalasjas süüdistuse esitada ainult Maakohtu esimehe nõusolekul.“;

118) paragrahvi 112 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Rahvakohtunikule makstava tasu suuruse ja maksmise korra kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

119) paragrahvi 114¹ tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohtunikuabide arvu kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu, kuulanud ära Maakohtu esimehe arvamuse.“;

120) paragrahvi 119 lõike 1 punktist 2 jäetakse välja tekstiosa „vastava“;

121) paragrahvi 119 lõike 1 punkt 4 tunnistatakse kehtetuks;

122) paragrahvi 121 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohtunikuabi annab ametisse astudes maakohtu esimehe ees järgmise vande: „Töotan olla ustav Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. Töotan täita oma ametiülesandeid südametunnistuse järgi kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega.““;

123) paragrahvi 122 lõiget 3¹ täiendatakse pärast tekstiosa „Maakohtu“ tekstiosaga „eestkoste järelevalve osakonna,“;

124) paragrahvi 122¹ lõige 1 tunnistatakse kehtetuks;

125) paragrahvi 124 teist lauset täiendatakse pärast tekstiosa „§-s 58“ tekstiosaga „§-s 58⁴“;

126) paragrahv 125 tunnistatakse kehtetuks;

127) paragrahvi 125² lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Järelkasvukavasse valitakse kohtusüsteemisisese konkursiga kuni kümme kohtujuristi. Ringkonnakohtu esimees korraldab vähemalt üks kord aastas järelkasvukavasse valimiseks konkursi ja kinnitab järelkasvukava iga konkursil valituks osutunud kohtujuristi jaoks.“;

128) paragrahvi 126 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

129) paragrahvi 127¹ tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohtute haldus- ja arendusnõukogu võib kehtestada kohtuteenistujate ametiriietuse kirjelduse ning kandmise korra. Ametiriietuse kandmise kohustuse korral antakse ametiriietus kohtuteenistujale tasuta.“;

130) seadust täiendatakse §-dega 130³–130¹³

„§ 130³. Kohtute haldus- ja arendusnõukogu moodustamine

(1) Käesoleva seaduse §-s 40¹ sätestatud kohtute haldus- ja arendusnõukogu alustab tööd 2026. aasta 1. juulil.

(2) Enne 2026. aasta 30. juunit kehtestab käesoleva seaduse § 40¹ lõikes 5 sätestatud kohtute haldus- ja arendusnõukogu kohtunikest liikmete ja asendusliikmete valimise korra kohtute haldamise nõukoda.

§ 130⁴. Kohtuhaldusteenistuse moodustamine

Käesoleva seaduse §-s 41² sätestatud Kohtuhaldusteenistus alustab tööd 2027. aasta 1. jaanuaril.

§ 130⁵. Kohtuhaldusteenistuse direktori nimetamine

Käesoleva seaduse § 41² lõike 5 alusel nimetatakse Kohtuhaldusteenistuse direktor ametisse hiljemalt 2027. aasta 1. jaanuariks.

§ 130⁶. Kohtu esimehe ametisse nimetamine

Kohtute haldus- ja arendusnõukogu nimetab Maakohtu, Halduskohtu ja Ringkonnakohtu esimees ametisse hiljemalt 2026. aasta 1. oktoobriks, kuulanud enne ära maakohtute, halduskohtute ja ringkonnakohtute üldkogude arvamuse.

§ 130⁷. Kohtu eestseisuse liikme valimine

Kohtunike täiskogu valib Maakohtu kaks eestseisuse liiget ja Halduskohtu ühe eestseisuse liikme.

§ 130⁸ Kohtu aseesimehe ja osakonna juhatajate nimetamine

- (1) Halduskohtu esimees nimetab aseesimehe hiljemalt 2026. aasta 1. novembriks.
- (2) Maakohtu esimees nimetab osakondade juhatajad hiljemalt 2026. aasta 1. novembriks.

§ 130⁹. Ringkonnakohtu kolleegiumi esimehe nimetamine

Ringkonnakohtu kolleegiumi esimehed nimetatakse hiljemalt 2026. aasta 1. novembril.

§ 130¹⁰. Kohtumajade asukohad ja jagunemine kohtumajade vahel

Kuni 2026. aasta 31. detsembrini määratud kohtumajade täpsed asukohad ning kohtunike ja kohtunikuabide jagunemine kohtumajade vahel kehtivad kuni käesoleva seaduse alusel uute asukohtade ja jagunemise määramiseni.

§ 130¹¹. Kohtunike teenistuskoht

- (1) Käesoleva seaduse alusel maakohtute ühendamisel loetakse ühendatavate kohtute kohtunikud ühendatud Maakohtu, Halduskohtu või Ringkonnakohtu kohtunikeks ning nende teenistussuhe jätkub katkematult.
- (2) Seoses maakohtute ühendamisega ei kohaldata kohtunike suhtes käesoleva seaduse § 86 lõikes 1 sätestatud hüvitise maksmise korda.

§ 131¹². Kohtudirektori volituste lõppemine

Enne käesoleva seaduse jõustumist ametisse nimetatud kohtudirektorite volitused kehtivad 2026. aasta 31. detsembrini.

§ 131¹³. Kohtute haldamise nõukoja volituste lõppemine

Kohtute haldamise nõukoja volitused kehtivad 2026. aasta 30. juunini.“.

§ 2. Kriminaalmenetluse seadustiku muutmine

Kriminaalmenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

- 1) paragrahvi 18 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Maakohtus arutab kõiki kriminaalasju kohtunik ainuisikuliselt. Kui seda taotleb enne kohtu alla andmist vähemalt üks süüdistatavatest, arutab üldmenetluses esimese astme kuriteo kriminaalasja eesistujast ja kahest rahvakohtunikust koosnev kohtukoosseis. Rahvakohtunikul on kohtulikul arutamisel kõik kohtuniku õigused.“;

2) paragrahvi 18 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

3) paragrahvi 263 teksti täiendatakse punktiga 4¹ järgmises sõnastuses:

„4¹) kas esimese astme kuriteo kriminaalasja arutamisele kaasatakse rahvakohtunikud;“.

§ 3. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2027. aasta 1. jaanuaril.

(2) Käesoleva seaduse § 1 punkt 130 jõustub 2026. aasta 1. mail.